

ÜSTÜN DÖKMEN LADESÇİ

ROMAN

15. BASIM

Remzi Kitabevi

PROF. DR. ÜSTÜN DÖKMEN, 1954 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. İlk ve ortaokulu Erzurum'da, liseyi Ankara'da bitirdi. Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünden lisans ve yüksek lisans derecesi aldı. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümünde 1988'de doçent, 1994'te profesör ünvanı aldı. Uzun yıllar televizyonlarda "Küçük Şeyler" dizisini hazırlayıp sundu. Dökmen'in çok sayıdaki bilimsel makalesinin yanı sıra, psikoloji ve kişisel gelişim alanında kitapları, romanları, tiyatro eserleri, masal ve şiir kitapları bulunmaktadır.

Üstün Dökmen'in yayınevimizden çıkan kitapları:

Roman: *Miyase'nin Kuzuları; Kelebekler ve İnsanlar; Kuzular Vadisi; Ladesçi, Metrestepe; Menderes: Irmağın Gölgesi; Yorgun Heykel; Sağdıç: Cümlemiz Bir Cümleyiz; Mektup*

Oyun: *Komşu Köyün Delisi/ Nokta Nokta Hanım'ın Hayatı; Otoyolda Piknik/ Padişah-ı Hali Osman/Uluğ Bey; Depremzâdeler Mahallesi/ Pusulamı Ayarlar mısınız?; Tangramım Nerede?/ Pepe mi Sobe mi?/ Duru'nun Yıldızları*

Çocuk: *Duru ile Doruk dizisi: Mevsimler; Oyuncak Şehir; Küçük Gezinler; Piknikte..., Hangisi Doğru, Köy Gezisi*

Şiir: *Ankara Destanı, Toplu Şiirler*

İnceleme: *İletişim Çatışmaları ve Empati; Varolmak Gelişmek Uzlaşmak; Küçük Şeyler 1 – Deniz Kabukları; Küçük Şeyler 2 – Sıfırlı Yaşamlar, Tulumbacı Sendromu, Psikolojik Dugümler; Küçük Şeyler 3 – Yaşama Yerleşmek; Küçük Şeyler 4 – Eşitler Evi; İnsanın Korunakları-1: Deriden Kültüre; İnsanın Korunakları-2: Mimari (Selcan Dökmen ile); Psikodrama ve Sosyometri*

ÜSTÜN DÖKMEN

LADESÇİ

*Yaşamın
Kerteriz Defterinden
Bir Roman*

Gözden Geçirilmiş
15. Basım

Remzi Kitabevi

LADESÇİ / Üstün Dökmen

© Remzi Kitabevi, 2025

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Yayına hazırlayan: Sevrin Uysal

Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2259-0

BİRİNCİ BASIM: Sistem Yayıncılık, Ocak 2006

İKİNCİ-ONUNCU BASIM: Remzi Kitabevi, Ocak 2010-Mayıs 2016

ON BİRİNCİ-ON DÖRDÜNCÜ BASIM: Doğan Kitap, 2017-2019

GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ ON BEŞİNCİ BASIM: Remzi Kitabevi, Kasım 2025

Kitabın bu basımı 1500 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul

Sertifika No: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No. 77, Bağcılar-İstanbul

Sertifika No: 44903 / Tel (212) 629 0615

*Ülkemde ve dünyada ladesçilik yapmayan,
çalışan ve seven nice güzel insana,
ladesçiliği azaltmaları umuduyla
cümle ladesçilere ve yaşadığım şehirleri
cennete çeviren Zehra'ya...*

Dürüstlük ve Yalancılık Üzerine Birkaç Cümle

Yalan söylemek beni insan yapar.

*Suç ve Ceza'dan Razumihin
(Raskolnikov'un arkadaşı)*

*Yalan söylemek beni insan yapar,
hiç yalan söylememek ise üstün insan yapar.*

*Ladesçi'den Ayyaş Ahmet
(Herkesin arkadaşı)*

Ahlakın kurucusu ve yayıcısı edebiyattır.

Nurullah Ataç

*Onlar hiç roman okumadılar, sayfa çevirmediler,
o yüzden milleti soyup soğana çevirdiler.*

Ladesçi'den Sayfacı Raif

Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.

Türk Atasözü

*Yalan söyleyeni kovmazlar, memlekete muhtar yaparlar
ama ona da saygı duymazlar.*

Ladesçi Cemil

Bizi aldattılar.

Bob Dylan

Bizi de.

Ladesçi Cemil

Vergi kalkınmanın temelidir.

Doğru bir görüş

Dürüstlük kalkınmanın temelidir.

Daha doğru bir görüş

Makyavel, "Amaç aracı meşru kılar," demek istemedi.

Jean Jacques Rousseau

Ama dedi.

Ladesçi'den Demir

I. BÖLÜM

Lades Oyunları

1 (BİR)

Her şey bir kehanetle başladı. “...Öyle bir yere göndereceğiz ki oğlunu, gece binlerce güneş görecektir göğünde ama ellerini uzattığında hiçbirisi ısıtmayacak onu” diye bir cümleydi bu.

Havva Can ile Adem Usanmaz, 1900’lü yılların ikinci yarısında bir Anadolu kasabasında evlenmişlerdi.

Adem ile Havva’nın evlenmeleri komik gelmişti insanlara. Dostları durmadan takılırdı, hatta bir mahalli gazetede haber konusu bile oldular. Evlenir evlenmez Havva Hanım değişmeye başladı. Önce soyadı değişti, Havva Usanmaz oldu. Adem karısına, “Soyadın değişti, oldu olacak adını da değiştirelim de dalga geçmesinler” dedi. Havva Hanım kabul etti, ancak mahkeme masrafı çok geldiği için bu isteklerini gerçekleştiremediler.

Evlendikten kısa bir süre sonra Havva Hanım hamile kaldı. Hamileliğin ilk aylarındaydı. Bir gece rüyasında kendisini dünyadan çok uzaklardaki bir galakside gördü; göğü ıssız ve yıldızsız bir galaksi. Uzaklardan gelen bir ses ona şöyle diyordu:

“Sen bir oğlan doğuracaksın burada ve öyle bir yere göndereceğiz ki oğlunu, gece binlerce güneş görecektir göğünde ama ellerini uzattığında hiçbirisi ısıtmayacak onu.”

Bu, yalnızca bir düştü ya da bir kehanet. Aslında bütün düşler bir kehanet sayılır bu dünyada.

Yedi ay sonra bir oğlan doğurdu Havva Hanım. Adını Cemil koydular. Cemil, bu dünyanın insanıydı. Böylece kehanetin ilk bölümü doğrulanmıştı. Gökyüzüne baksa binlerce güneşi birlikte

görürdü geceleri. Her biri yüz binlerce derece santigrat sıcaklık-taydı ama hiçbirisi ısıtmazdı ellerini. Kehanet doğrulanmıştı.

10

Kehanet dürüstlük müdür? Belki geleceği bildirir kâhinler, belki olup biteni söyler. Oysa ne tahmindir ne de gözetlemektir dürüstlük, bitimli bir yolda bitmeyen bir çizgiyi düşlemektir.

Uzay eğridir; ı ışık eğriler boyunca yayılır; Riemann ile Einste-in gösterdiler bunu. Yani uzayda doğru yoktur; kapalı, bükümlü ve eğridir evren. Bunu fark ettiğinizde bazı insanların niçin dü-rüst olmadıklarını daha rahat kavrayabilirsiniz, “Eğri bir evrende nasıl doğru olsun insanlar?” diyebilirsiniz ya da demeyebilirsiniz. Ötekiler öyle ama siz eğri çizmek zorunda değilsiniz. Kimse ka-lemle doğmaz, çizgileri doğru ya da eğri çizmek size kalmıştır so-nunda. Belki de en büyük erdem, eğri bir evrende doğru çizgi çi-zebilmektir bu dünyada.

Roman başlıyor, haydi rast gele, ne çizilecekse rast çizile!

Roman başlıyor, bir cetvel verin elime, daha önce eğrilik değ-memiş olsun yüreğine.

Bir cetvel verin elime, daha önce eğrilik değmemiş olsun düş-lerine.

Roman başlıyor, adı *Ladesçi* mi ne.

2 (İKİ)

Tavukların, kuşların göğsünde bir kemik vardır “V” şeklinde, lades kemiği denir adına. Suları yaran gemilerin burnu gibi, kimi ördeklerin, kuğuların göğsünde, kimi tavuk benzeri kara hayvanlarının göğsünde, kimi göklerdeki kuşların göğsünde bir lades kemiği vardır, “V” şeklinde.

“Ben ve sen” diyen, “Biz ve öteki” diyen insanlar gibi “Ben ve su”, “Ben ve hava” diyen hayvanlar da yaşam içinde kendilerine yol açarken yaşamla birleşebilmek için “V” şeklinde bir kemik taşırlar göğüslerinde. Göçmen kuş sürüleri de V düzeniyle uçarken gökyüzünde, dostluğun ve iş birliğinin işareti diye, V şeklinde bir işaret taşırlar göğüslerinde. Latince adı furcula olan lades kemiği, milyonlarca yıllık bir gelişim sürecinin sonucunda, dinozordan arkeopterikse, arkeopterikten günümüz canlılarına geldi.

Lades kemiği, havayı yarar, suyu yarar, işe yarar. O yüzden, o günden bugüne ulaşmıştır, o yüzden yaşamıştır. Çağları, zamanları, zorlukları yarıp yarınlara ulaşmıştır. Demek ki, belli ki lades kemiği yararlıdır.

Tavukların, kuşların bir parçası olan bu kemik, kültürlerin de bir parçası olmuştur. Kimi kültürde lades kemiği uğurlu sayılır, elinde lades kemiği bulunan kişilerin dileklerinin yerine geldiğine inanılır. Kimi kültürde ise bir oyun oynanır bu kemikle, “lades tutuşmak” diye.

Lades tutuşmak, çok sevilen bir akıl-dikkat oyunudur. Şöyle oynanır:

İki insan, üzerindeki etleri sıyrıp lades kemiğini birer ucundan tutarlar. Önce bir anlaşma yaparlar aralarında, oyunu kaybedenin kazanana ne alacağını kararlaştırırlar. Sonra iki yana çekip kırarlar kemiği. Artık ladeslidirler. Birbirlerinin elinden herhangi bir şey almadan önce “Aklımda” demeleri gerekir. Aklımda demeden ötekinin elinden bir şey alan, yenilmiş sayılır, galip gelene anlaştıkları şeyi almak zorundadır.

Lades tutuşanlar ladesli olduklarını unutmamaya ama rakibi-ne unutturmaya çalışırlar. Ladeste kanmamak, kandırmak esastır. Lades bir anlamda, oyun yoluyla kandırmadır.

Lades oyununda yaşamla mücadele, ötekiyle kavga vardır. Yani lades kemiği, birbirleriyle yarışanların ellerine yaraşır. Ladeste akıl ile ağız, el birliği yapmalıdır.

İşte bu oyunu Adem’den olma Havva’dan doğma Cemil Usanmaz çok severdi. Küçükken öğrenmişti.

3 (ÜÇ)

Cemil altı yaşındaydı. Bir akşam sofrada tavuk vardı, annesiyle babası lades tutuştular. Cemil ilk defa görüyordu bu oyunu, çok hoşuna gitti.

“Baba, ne olur biz de oynayalım” diye yalvarmaya başladı.

“Bu kemikle olmaz, kırıldı, bir dahaki sefere” dedi babası.

Cemil tavuk alınmasını iple çekti. Tavuk sevmezdi ama annesine sürekli, “Ne zaman tavuk alacaksın?” demeye başladı.

Sonunda tavuk alındı. O akşam Cemil çok heyecanlıydı. Herkesten önce sofraya oturdu. Annesi tavuğun içinden lades kemiğini çıkardı. Cemil’e, “Kiminle tutuşuyorsun?” diye sordu.

Cemil heyecanlı, “Babamla!” diye bağırdı.

“İyi, tutuşun o zaman.”

Babası kemiğin ucundan tutup Cemil’e doğru uzattı, “Tut bakalım” dedi.

Cemil kemiğin öteki ucundan tuttu. “Nesine?” diye sordu babası.

“Nasıl, nesine?”

“Yani kazanırsan sana ne alayım, kaybedersen sen bana ne alacaksın?”

“Dondurma.”

“Tamam, sen kazanırsan ben sana dondurma alayım, ben kazanırsam sen de bana harçlığından bir gazete al.”

Cemil, heyecandan gözleri çakmak çakmak, “Olur!” diye bağırdı.

Ve baba oğul kemiği iki ucundan çekip kırdılar. İkisinin de elinde kemiğin birer parçası vardı. Baba elindeki kemiği Cemil'e doğru uzattı.

“Al, ölç bakalım, hangisi daha uzun” dedi.

Belli ki bu da oyunun bir başka kuralıydı. Cemil hemen babasının elindeki kemiği alıp kendi kemiğinin yanına getirdi.

“Lades!” diye bağırdı babası.

Cemil neye uğradığını şaşırmişti. Dondu kaldı. Annesi hemen araya girdi, “Aa, üzme çocuğu Adem. Öyle hemen olmaz” dedi.

Cemil'in gözleri dolmuştu, ağlamak üzereydi.

“Peki peki, hadi bir daha tutuşalım” dedi babası.

Cemil'in bütün hevesi kaçmıştı ama yine de iki kırık kemiği birbirine değdirip ayırdılar, yeniden ladesli oldular.

Oyun, Cemil'in çok hoşuna gitmişti, durmadan lades tutuşmak istiyordu. Annesiyle, babasıyla, ağabeyi İhsan'la ardı ardına lades tutuştu. Ladesi kazandığında veya kaybettiğinde hemen oyuna yeniden başlamak isterdi. Babası, bu huyuna güler, “Yenilen pehlivan güreşe doymazmış” derdi. Cemil yense de yenmese de ladesle doymuyordu.

Ancak ev halkı giderek ladesten sıkılmış, artık kimse Cemil'le lades oynamaz olmuştu. Bu yüzden Cemil, kendisine yeni bir oyun geliştirdi. Çevresindeki insanlarla onların haberi olmadan tek taraflı lades oynamaya başladı. Herkesle sürekli ladesli olduğunu düşünüyordu.

Babası eline bir şey verecek olsa almadan önce içinden, “Akımda!” diyordu. Onun uzattığı bir şeyi babası eline aldığı da yine içinden, “Lades!” diye bağıırıyordu. Bakkala ekmek almaya gitse parayı verirken sessizce “Lades” ekmeği almadan önce de “Akımda” diyordu.

İlkokuldaydı Cemil, lades en sevdiği, giderek tek sevdiği oyun oldu. Arkadaşları, başlarda ona “Ladesçi Cemil” diyorken zamanla “Cemil”i unuttu, yalnızca “Ladesçi” demeye başladılar. “Hey Ladesçi, şu kalemini versene”, “Ladesçi bakar mısın?”...

Ladesçi, ladesi seviyordu. İsteyen arkadaşlarıyla açıkça, istemeyenlerle ve bu arada öğretmenleriyle, onların haberi olmadan tek taraflı lades oynuyordu. O, artık tam bir ladesçiydi. Kanmaya ve fakat kandırmaya dayanan bir oyunun gözde bir temsilcisi olmuştu.

4 (DÖRT)

Cemil'in ailesi gelişmekte olan küçük bir Anadolu kasabasında, Cennetşehir'de yaşıyordu.

Geliřmemiř ülkelere ve geri kalmış bölgelere "gelişmekte olan" denmesi belki nezaket icabıdır, belki kandırmacanın kibar bir türüdür, belki de gerçeki bir ifadedir.

Sonra birdenbire Cemiller, bir şehirde yaşamaya başladılar. Taşınmadılar, kasabaları il oldu; Cennetşehir il oldu.

Bu duruma Türkiye'de sıkça rastlanır. Bir sabah bir kasabada uyanırsınız, o gün bir kararname imzalanır, akşama bir şehirli olursunuz.

Şirin bir ilçe olan Cennetşehirliilerin aklına, pek çok kasabanın başına gelen bir şey geldi. İl olmaya heveslendiler. İl olmak kârlıydı. Yıllarca uğraştılar. Kasabadan geçen büyük küçük devlet adamlarının yollarını kestiler. Onlara kuzu kestiler, ağırladılar. Kasabanın her tarafına, "İl Olmak İstiyoruz" diye pankartlar astılar. Başkente telgraflar çektiler. Tanıdık tanımadık bütün milletvekillerini seferber ettiler. Çok çalıştılar. Sonunda il oldular.

İl olmak Cennetşehirliileri çok mutlu etti, kendileriyle gurur duydular. Bu başarıyı günlerce kutladılar. Resmî kayıtlarda Cennetşehir, artık "İl" olarak geçiyordu. Ancak Cennetşehirliiler, il olduktan sonra bile yıllarca, ağız alışkanlığıyla Cennetşehir'den söz ederken "Bizim kasaba" dediler. Gurbete gidenler sürekli kasabalarına dönmekten söz ettiler. Tabelalar kandırabilir ama dil dürüsttür. Cennetşehir'in il olması bir kandırmacaydı.

Cennetşehirli hırslı insanlardı. İl olmak onlara yetmedi. Devletten ısrarla bir havaalanı, bir de üniversite kurmasını istediler. Milletvekillerini yine seferber ettiler. Kampanyalar açtılar, yüreklerini açtılar, kasaba eşrafına kesenin ağzını açturdılar. Pantartlar astılar, davetler verdiler. Sonunda havaalanı ile üniversiteleri de oldu. Halk istedi, politikacılar da verdi. Başlangıçta iki tarafın da yüzü aktı.

Önce havaalanı yapıldı, gayriresmî açıldı ve personel çalışmaya başladı. Henüz uçaklar inip kalkmıyordu. Resmî açılışa incek dendi.

Havaalanının resmî açılışı muhteşem oldu. Pek çok siyasetçi geldi, basın geldi. Şehir, bayram yerine dönmüştü. Sevinç büyüktü. Fakat bir şey dikkati çekmeyecek gibi değildi. Davete gelenlerin tümü arabalarla gelmişti. Uçakla gelen yoktu. Çünkü Cennetşehir'in, havaalanı bulunan büyük şehre uzaklığı uçak gerektirecek kadar değildi. Bu kadarcık mesafe için uçağa binmeye değmezdi.

Açılış sırasında, halkın korkunç tezahüratı arasında piste bir tane ilaçlama uçağı indi. Bunu izleyen aylarda ve yıllarda ise Cennetşehir Havaalanı'na inen başka bir uçak olmadı. Söylentilere göre pistin boyu kısıydı, büyük uçakların havalanmasına ve inmesine uygun değildi. Havaalanı vardı ama kullanışlı değildi, iş olsun diye yapılmıştı, işlevsel değildi, işe yaramazdı.

Cennetşehir Üniversitesi'nin durumu, havaalanından fazla farklı olmadı. Bir üniversiteye sahip olmak, Cennetşehirli çok sevindirdi. Açılış yine muhteşem oldu. Ama zaman içinde görüldü ki büyük şehirlerdeki öğretim üyeleri, taşra üniversitesi diye bu üniversiteye rağbet etmiyor, Cennetşehir'de oturan liseli gençler bile kendi şehirlerindeki üniversiteye tercihleri arasında yer vermiyorlardı, büyük şehirlerin büyük üniversitelerini tercih ediyorlardı.

Sınav açıldı, pek çok Cennetşehirli, üniversiteye memur olarak girdi. İdari personel kadrosu dolmuştu. Başka illerde oturan gençler, Cennetşehir Üniversitesi'ni yazdıkları için sınıflar da dol-

muştı. Her şey tamamdı yalnızca akademik personel yoktu, merkezden atanan rektör dışında öğretim üyesi yoktu. Dersler boş geçmeye başlayınca Cennetşehirliler, üniversitelerini desteklediler; avukatlar, eczacılar, lise öğretmenleri, subaylar, yüksek tahsilli esnaf, mesleklerine, ilgi alanlarına uygun derslere girmeye başladılar. Üniversitenin yüzü güldü.

Havaalanı personeli ve üniversitedeki memurlar, çalışanlar ve dürüst insanlardı. Ancak gayretleri, işleri düzeltmeye yetmedi. Belki bir şeyler ta başından yanlış planlanmıştı. Ya halkın arzusunda bir ayarsızlık ya politikacıların politikasında bir potluk vardı. Belki bilerek belki bilmeden, muhtemelen fark etmeden ve fark ettirmeden Cennetşehirliler ve politikacılar, hem kendilerini hem de birbirlerini kandırıyorlardı. Bu da bir tür ladesçilikti.

Aslında Cennetşehir'in adı da bir kandırmacaydı galiba. Adı Cennetşehir'di ama ne ağaç vardı içinde doğru dürüst ne çevresinde bağ, bahçe, orman. Güneşin altında kavrulan dımdızlak bir şehirdi, cennet değildi. Yalnızca yakınlarında tarım alanları vardı.

Her şeye rağmen Cennetşehir zaman içinde gelişti. Hiç olmazsa nüfusu arttı. Şehir, dağın yamacından başlayıp düzlüğe doğru yayılmıştı. Nüfus arttıkça son ağaçlar da kesildi, apartmanlar yapıldı.

Bu şehrin insanları şehirlerini-kasabalarını severdi. Tozlu yollarını, fiskiyeli belediye bahçesini, mahalli yemeklerini severlerdi. Kendilerini komşu illerden üstün görür, öteye gidip İstanbul'u bile beğenmezlerdi. "Cennetşehir Cennet misali. İstanbul dediğin iki uzun köprü, denizi desen pislikten köpürdü" derlerdi

*Yaşamın kerteriz defterinden
insanlık durumları...*

Toplumsal yaşamımızda önemli sorunlardan biri de dürüstlük eksikliği. Neredeyse herkes karşısındakini kandırmaya çalışıyor. *Ladesçi*'nin kahramanı Cemil Usanmaz da çocukluğunda babasından öğrendiği lades oyununun büyüüne kapılıp bunu, âdeta bir yaşam felsefesine dönüştürüyor.

Hayatın sunduğu olanaklara ilişkin bir yol haritasının ortaya çıktığı bu romanda ibret verici insan manzaralarıyla karşılaşacaksınız.

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2259-0

9 789751 422590

KDV'den muafdir